

ΜΕ ΚΡΑΤΑΙΟ ΦΡΟΝΗΜΑ

ΤΟΥ Κ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Μ. ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ
'Επ. Καθηγητού του Πανεπιστημίου 'Αθηνών

Μηδείς θρηνείτω πενίαν

Ἄρκετὲς φορές ἔχουμε διερωτηθεῖ ἀπ' αὐτὴν τὴν στήλη γιὰ τὴν αὐτοσυνειδησία καὶ τὴν ταυτότητα τοῦ ἱερέα. Τὸ ἐρώτημα δὲν τίθεται πλέον μὲ τὴν διατύπωση «τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι» (πρβλ. Μάρκου η' 27), ποιά εἰκόνα, δηλαδή, σχηματίζουν οἱ ἄλλοι γιὰ μένα, ἀλλὰ «τίνα με λέγω ἐγὼ εἶναι»; Ποιὸς εἶμαι ἐγὼ ὡς ἱερέας σήμερα;

«Νὰ σὰς πῶ», μοῦ ἔλεγε πρόσφατα ἕνας κληρικός φοιτητῆς μας, «ἐγὼ δὲν αἰσθάνομαι ὅτι εἶμαι κάτι πολὺ σπουδαῖο καὶ σημαντικό, δὲν μὲ ἐνδιαφέρουν οἱ ὕψηλοι συμβολισμοί. Ὡς παπᾶς θέλω νὰ παρομοιάζω τὸν ἑαυτὸ μου μὲ τὸν κόρακα ποὺ πήγαινε τροφή στὸν προφήτη Ἡλία (παρὰ τὸν χεῖμαρρον Χορράθ, Γ' Βασιλειῶν ιζ' 3-6). Τελικά, ἐκεῖ ποὺ ἔχουν φθάσει τὰ πράγματα σήμερα, ὄλοι μᾶς βρίζουν καὶ μᾶς περιφρονοῦν. Μοῦ ἀρκεῖ, λοιπόν, σὰν τὸ περιφρονημένο καὶ ἐπικυρηγμένο αὐτὸ πουλί, ποὺ τὸ κυνηγᾶνε ὄλοι, νὰ φανῶ χρήσιμος καὶ νὰ μεταφέρω «τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον» στοὺς ἀνθρώπους, κατ' αὐτὴν τὴν φοβερὴ ξηρασία ποὺ ἐπιურᾶτεῖ στοὺς καιροὺς μας».

Δὲν εἶχαμε, δυστυχῶς, πολὺ καιρὸ στὴ συνάντησή μας ἐκείνη γιὰ νὰ ἐμβαθύνουμε πιὸ πολὺ στὴ σκέψη του.

Ὁ λόγος τοῦ ἐκείνου μοῦ θύμιζε μιὰν ἄλλη σκέψη ἐνὸς ἄλλανδοῦ συναδέλφου Καθηγητοῦ τῆς Ποιμαντικής, τοῦ Heije Faber, ποὺ στὸν πρόλογο ἐνὸς σπουδαίου βιβλίου του γιὰ τὸν ρόλο τοῦ ἱερέα στὴν μεταβαλλόμενη σύγχρονη κοινωνία μας, χαρακτηρίζει τὸν ἱερέα ὡς ἕναν «ἐπαίτη» καὶ δίνει τὸ προφίλ του. Περιγράφει τὴν κατάστασή του ὡς ἐξῆς: «Ἕνας ἱερέας εἶναι ἕνας ζητιάνος, ποὺ μπορεῖ ὅμως νὰ πεῖ σ' ἕναν ἄλλο ζητιάνο γιὰ τὸ ποῦ μπορεῖ νὰ θρεῖ ψωμί»*.

Ὁ συγγραφέας ἔχει, προφανῶς, ὑπόψη του ὅλη ἐκείνη τὴν πρακτικὴ σημειολογία καὶ συνθηματικὴ γλώσσα μεταξὺ ἐπαϊτῶν. Μὲ εἰδικὰ σημάδια σημειώσαν στὶς πόρτες καὶ τοὺς μανδρότοιχους οἰκιῶν καὶ ἀγροκτημάτων τίς τυχόν ἀντιδράσεις τῶν ἐνοίκων στὰ παικίλια αἰτήματά τους γιὰ τροφή, ἐνδύματα, φιλοξενία καὶ λοιπὰ χρειώδη ἂν ἦσαν ἀπλόχεροι, φιλόξενοι,

* Heije Faber, Profil eines Bettlers? Der Pfarrer im Wandel der modernen Gesellschaft, Göttingen, Vandenhoeck und Ruprecht, 1976, σ. 6.

σκληροί, τί θὰ τοὺς ἄρασε νὰ τοὺς λέγε κ.τ.τ. Ὁ ξένος καθηγητῆς δὲν ἐπιμένει πολὺ σ' αὐτὴν τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπαίτη ὡς πρὸς τὸν ρόλο τοῦ ἱερέα. Ἀναπτύσσει, ὅμως, πολλὰ ἄλλα ἐνδιαφέροντα θέματα στὸ βιβλίο του.

Ὁ ἄρτος ὁ ἐπιούσιος

Ἄν ἐπιμείνουμε στὶς εἰκόνας ποὺ μᾶς ἐπισημαίνουν οἱ δύο αὐτοὶ «ποιμαντικοὶ θεολόγοι» ποὺ ἀναφέραμε, βλέπουμε νὰ μᾶς ἀποκαλύπτεται τὸ μεγαλεῖο μιᾶς ἀποστολῆς ποὺ τὴν αἰσθάνονται ἐκείνοι ποὺ τὴν ἐκτελοῦν ὡς ταπεινὴ διακονία. Δὲν κάνουν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὸ νὰ μεταφέρουν τὸν ἄρτον τὸν ἐπιούσιον ἐκεῖ ποὺ τὸν ἔχουν ἀνάγκη, ἐκείνον τὸν ἄρτο ποὺ δὲν εἶναι ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἄρτο ποὺ κατέθηκε ἀπ' τὸν οὐρανὸ (Ἰωάννου ε' 41) καὶ εἶναι ὁ μόνος ποὺ μπορεῖ νὰ κορέσει τὴν πείνα τῶν σημερινῶν χορτάτων πεινῶντων. Λέγε σ' αὐτοὺς, ποῦ μποροῦν νὰ βροῦν τὸ ψωμί ποὺ θὰ τοὺς χορτάσει.

Αὐτὴ, ὅμως, ἡ πληροφορία ποὺ μπορεῖ νὰ πληρώσει τὴν πείνα τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἐξαιρετικὰ πολὺτιμη. Οἱ ἱερεῖς ὡς οἰκονόμοι τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, ἔχοντας θρεῖ οἱ ἴδιοι ψωμί, ὑποδεικνύουν καὶ σ' ἄλλους «φτωχοὺς καὶ ἐπαίτες» τὴν πηγὴ τοῦ θησαυροῦ τους τοῦ ἀδαπάνητου. Δὲν κατέχουν οἱ ἴδιοι τίποτε καὶ ὅμως κατέχουν τὸ πᾶν καὶ τὸ παρέχουν στοὺς ἄλλους διαβεβαιώνοντάς τους, ὅτι πραγματικά, στὴν περίπτωσή αὐτῆ «ἐπ' Ἄρτω μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος» (πρβλ. Ματθαίου δ' 4).

Χρειάζεται, ἀσφαλῶς, πολλὴ δύναμη γιὰ ν' ἀντέχεις στὴ σκέψη ὅτι ἐσὺ ὡς ἱερέας δὲν ἔχεις τίποτε καὶ δὲν εἶσαι παρὰ ἕνας διάμεσος. Στὸν Θεὸ νὰ προσφέρεις τὰ δικά Του ἀπὸ τὰ δικά Του καὶ νὰ μοιράζεις ἐν συνεχείᾳ τὰ ἀγαθὰ Του στοὺς ἀνθρώπους.

Αὐτὴν τὴν «ἐκκλησιαστικὴν περιουσία» ποιὸς μπορεῖ νὰ τὴν ἀμφισβητήσει; Χωρὶς νὰ τὴν κατέχουν κυριαρχικά, τὴν ὑπηρετοῦν δλόψυχα γιὰτὶ εἶναι ἡ μοναδική τους οὐσιαστικὴ περιουσία, ἡ ψυχὴ τους, ἡ ζωὴ ἡ ἀληθινή. Αὐτὴν τὴν περιουσία εἶναι δύσκολο νὰ τὴν ἀρπάξει καὶ νὰ τὴν διαφεντέψει ὁ ὁποιοσδήποτε (πρβλ. Ματθαίου ε' 28-29).

Ἐνσαρκὴ οἰκονομία

Ὁ ἱερέας, πιστὸς καὶ ἀληθινὸς οἰκονόμος τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ, δὲν χρειάζεται νὰ ἔχει σοφία οἰκο-

νομολογική, να είναι μύστης της Πολιτικής Οικονομίας, γνώστης των οικονομικών θεωριών και της ιστορίας τους. Άρκει να κατέχει την «ποιμαντική οικονομία», να τακτοποιεί το «ισοζύγιο» του Ταμείου της Χάριτος, να σχεδιάζει τα πολυετή σχέδια της Θείας Οικονομίας και όχι τα πενταετή ή και δεκαετή σχέδια της οικονομικής ανάπτυξης. Αν γνωρίζει αυτά, τά... υπόλοιπα θα προστεθούν. Στις δύσκολες αυτές ημέρες που περνάει η Έκκλησία μας, μπορεί και να αφαιρεθούν...!

Γι' αυτά τὰ ἄλλα, εἶναι ἀλήθεια, ὅτι πολλές συκο-

«Καὶ καταξίωσον τῇ κραταιᾷ σου χειρὶ μεταδοῦναι ἡμῖν τοῦ ἀχράντου σώματός σου καὶ τοῦ τιμίου αἵματος, καὶ δι' ἡμῶν παντὶ τῷ λαῷ».

φαντίες, κατηγορίες, ἐπιθέσεις δέχονται οἱ ἱερεῖς μας καὶ πολλοὺς προπηλακισμοὺς ὑφίστανται τὸν τελευταῖο καιρὸ. Πολλοὶ ἀπογοητεύονται καὶ στενοχωροῦνται ἀπ' αὐτὴν τὴν ἀδίκη μεταχείριση. Πολλοὶ κυρίως λυποῦνται βαθύτατα γιὰ τὴν ἔλλειψη κατανοήσεως ἐκ μέρους ἐπισήμων καὶ ἀνεπισήμων, ἐπωνύμων καὶ ἀνω- νύμων πολιτῶν. Ἐλλειψη κατανοήσεως ὄχι τόσο ὡς πρὸς τὰ ὕλικά καὶ περιουσιακὰ στοιχεῖα τῆς Ἐκκλησίας, ὅσο ὡς πρὸς τὴν βαθύτερη θεολογικὴ ἀντίληψη τῆς θεανθρώπινης ὑποστάσεως τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἑσαρχῆς Θείας Οἰκονομίας.

Τὸ ἴδιο τὸ Μυστήριον τῆς Θ. Εὐχαριστίας δὲν προ- ποθέτει ἄλλωστε τὸν ἄρτον καὶ τὸ γέννημα τῆς ἀμπέ- λου, στοιχεῖα, δηλαδή, ὕλικά γιὰ νὰ μεταβληθοῦν σὲ ἀχραντὸ Σῶμα καὶ τίμιον Αἷμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰη- σοῦ Χριστοῦ; Ἔτσι ὥστε νὰ μπορούμε μὲ τὴν Θ. Με- τάλληψη νὰ γίνουμε σύσσωμοι καὶ σύναμοι μ' Αὐτόν, νὰ γίνουμε, δηλαδή, κοινωνοὶ τοῦ Ἄρτου ποὺ κατέ- βηκε ἀπ' τὸν οὐρανό;

Ἡ Ἐκκλησία δὲν περιφρονεῖ τὸν ἄνθρωπο στὸ σύνο- λο τῶν ψυχασωματικῶν ἀναγκῶν του. Ἐπιθυμεῖ νὰ κα- λύπτει καὶ ἡ ἴδια αὐτὲς Τῆς τις ἀνάγκες καὶ νὰ περισ- σεύει κατὰ τρόπο ποὺ νὰ συντρέχει καὶ ὅσους ἔχουν ἀνάγκη. Αὐτὸ βέβαια δὲν τὴν ἐμποδίζει νὰ τονίξει ὅτι «ἐνός ἐστὶ χρεῖα» (Λουκᾶ ι' 41).

Αὐτὸ «τὸ ἕνα ἐπάναγκες» δὲν παύουν νὰ τὸ ὑπο- δεικνύουν καὶ νὰ τὸ μεταδίδουν σὲ ὄλους, ἀφοῦ τὸ ἔχουν δεχθεῖ οἱ ἴδιοι ταπεινὰ ἀπὸ τὸ παντοδύναμο χεῖρ τοῦ Θεοῦ.

ΙΩΝΑ ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ 1966 - 1986

Μπρὸς τὸ ἱερὸ τῆς ἐκκλησιαῆς ἀναπαύεται ὁ γέροντας.

Ἦουχος, σιωπηλὸς μοιράζει συμβουλὲς σ' ὅσους προστρέχουν ταπεινοί. Τὰ πουλάκια τ' οὐρανοῦ ψάλλον καθημερινὰ τρισάγιο, τὰ μύρα τῶν ἀνθόκηπων σκορποῦν μοσχολίβανο εἰς δομὴν εὐωδίας πνευματικῆς.

Ἦουχος, σιωπηλὸς πόσα χρόνια ἀναπαύεται ἰώρα.

Χθὲς ἦταν ποὺ εὐλογοῦσε τὰ παιδιά χθὲς ἦταν ποὺ ἐσφιγγε τὸ χεῖρ τῆς νεότητος χθὲς ἦταν ποῦ...

Ἄσβεστο τὸ καντήλι τοῦ γέροντα λιτὸ τὸ μῆμα του σιωπῇ

σὴν χειμωνιάτικη τῇ νύχτα. Κι ἄφρον θρονιὴ ξεσπᾷ ἢ φωνὴ του σὴν πονεμένη πόλη. «Προσοδοῶ ἀνάστασιν νεκρῶν».

Ἄμην. Ἄμην γέροντα.

Σταυρούλα Κάτσου - Κανιάνη